

Platform van Houellebecq door NTGent

Voorstelling gezien in de Stadsschouwburg Arnhem op 4 februari 2007

Wie eerst het boek gelezen heeft, zal nooit weten hoe deze voorstelling bevalen zou zijn zonder het boek te kennen. Bij een verfilming van een boek valt meestal een van beide tegen. Niet zo bij deze voorstelling, althans wat mij betreft: zowel het boek als deze toneelversie bevielen mij buitengewoon. Voor wie het werk van Houellebecq niet kent: de hedendaagse mens heeft zich vrijwel volledig op het individuele vlak teruggetrokken, zoekt de snelle kick en de instant bevrediging en is vrijwel volledig onderworpen aan de consumptie cultuur.

In Platform maken we kennis met Michel en Valerie. Valerie is werkzaam aan de (sub)top van het massatoerisme waar steeds nieuwe formules moeten worden bedacht om de moderne mens te verleiden en de aandeelhouders van de toerismebedrijven de maximale winst te bezorgen. Samen ontwikkelen Valerie en Michel een concept waarin de massatoerist naar een exotisch oord vervoerd wordt en daar naar hartelust de diensten van arme meisjes kunnen kopen om hun seksuele driften te kunnen bevredigen terwijl de kosten voor de exploitant zo laag mogelijk blijven doordat de toerist niet meer van a naar b getransporteerd hoeft te worden wanneer hij zijn reisbestemming eenmaal heeft bereikt.

Kan men de vele sexpassages in de roman nog als erotische literatuur ervaren, in de toneelvoorstelling is daarvan geen sprake meer. De acteurs vertellen het publiek van hun seksuele escapades maar deze worden nimmer expliciet gemaakt door seksuele handelingen op het toneel.

Aan het einde van de roman en aan het begin en einde van de toneelvoorstelling worden we gewaar hoe lokale moslims door middel van terreur, dood en verderf een einde maken aan deze westerse "perversiteiten" en daarmee komt tevens een abrupt en tragisch einde aan de liefdesgeschiedenis tussen Valerie en Michel. Zij immers, vormen een uitzondering binnen de hedendaagse samenleving waar mensen niet meer in staat zijn tot liefde, tot vrijen zonder overgave omdat de moderne mens doodsbenauwd is de greep op zichzelf te verliezen en afhankelijk te geraken van een medemens. Vandaar de schaamteloze hang naar de anonieme prostitutie waar men niet wordt geconfronteerd met de afkeer van het eigen lichaam en dat van de ander omdat beide maar zelden aan de norm voldoen.

De roman blijft genietbaar door het schrijverstalent van Houellebecq en de liefdesgeschiedenis tussen de beide hoofdpersonen. Maar voor het overige – en dat geldt zeker voor de toneelbewerking – betreft het hier een loodzwaar stuk: de tot gevoelens machteloze mens zoekt zijn toevlucht in vreugdeloze seks om uiteindelijk door moslimterreur weggevaagd te worden. De toneelversie blijft echter eveneens zeer genietbaar door twee ingrepen van de regisseur: Michel is minder koel en afstandelijk dan hij in de roman overkomt en er komen hier en daar zelfs komische, bijna slapstickachtige scènes voor waardoor tenminste af en toe de spanning doorbroken wordt. En dat

doet weldadig aan, de wereld van Houellebecq is nu eenmaal niet de meest aangename om in te verblijven. En een loodzwaar toneelstuk valt even zo zwaar op de maag. Een klein beetje humor en slapstick kan dus geen kwaad, zeker niet wanneer daardoor de essentie van het verhaal niet wordt aangetast.

*"Een aangrijpend mooie voorstelling. (...)
Het slotbeeld is van een grote zeggingskracht,
die ik zelden in het theater heb ervaren.
Gruwelijk en adembenemend puur."
(NRC Handelsblad)*



Met name de beide hoofdrolspelers – Els Dottermans als Valerie en Steven Van Watermeulen als Michel – zetten hun personages overtuigend en sterk neer. En ook Ward Weemhof schotelt ons een fraaie Jean-Yves, de directeur van Valerie voor en is verantwoordelijk voor een paar zeer smakelijke slapsticks. De overige personages komen minder sterk uit de verf en Yassin, de moslim verteller, komt in de roman niet eens voor maar doet hier dienst om enkele toneelhandelingen te verduidelijken.

De regie is verrassend en sterk. Waar het boek eindigt met het inferno, in de toneelversie wordt ermee begonnen en daarbij wordt de film letterlijk teruggedraaid: bij een explosie vliegt alles de lucht in, in deze voorstelling komt het in de lucht gevlogene weer terug op aarde en ploft met een oorverdovend kabaal op de toneelvloer en de hele voorstelling speelt zich vervolgens af temidden van de puinhopen en het afval van de moderne samenleving.

Enno Nuy
Februari 2007